

Seijst

Uitgave van het Zeister Historisch Genootschap

2019-IV

Architect Kamperdijk

De weduwen van
Cattenbroeck

Greet Renes-Boldingh

Seijst

*Bulletin ter bevordering van de kennis
van de geschiedenis van Zeist*

ISSN 1383-2867

Verschijnt 4x per jaar.

Jaargang 49 nummer 4. December 2019.

Drukwerk: Drukkerij Gregorius, Utrecht.

REDACTIECOMMISSIE

H. Beudeker, D. van de Kamp, mw. Fl. de
Vrijer en mw. M. Wagenaar, redacteurs en
J.P. van 't Sant, hoofdredacteur.

VORMGEVING

M. Slappendel

REDACTIEADRES

Postadres: Postbus 342, 3700 AH Zeist

E-mail: info@zhg.nl

BIJDRAGEN AUTEURS

Informatie over het aanleveren van kopij:
www.zhg.nl

LEDENADMINISTRATIE

Aanmeldingen van nieuwe donateurs
en adreswijzigingen kunnen schriftelijk
worden gemeld via Postbus 342, 3700
AH Zeist. Het kan ook via het e-mailadres:
info@zhg.nl.

IBAN: NL95 INGB 0003 8403 83

WEBSITE

www.zhg.nl

Legaat of lijfrenteschenking:
ANBI-beschikking
nummer 55 537

Seijst
2019
IV-114

Architect Kamperdijk 115

Over de architect van de Zeister
Oude Kerk, N.J. Kamperdijk is nog
weinig gepubliceerd. Toch heeft hij
een aanzienlijk oeuvre nagelaten.
Bouwhistoricus bij het Rijksdienst
voor het Cultureel Erfgoed Kooij
levert met dit artikel in 2 delen een
bijdrage aan de herwaardering van
deze 19^e-eeuwse architect.

Greet Renes-Bolding 132

Onze serie 'Zeister schrijvers' wordt
afgesloten met een artikel over
het leven en het werk van Greet
Renes. Zij schreef onder andere
een roman over de Evangelische
Broedergemeente: *Het oude posthuis*.

De weduwen van Cattenbroeck 122

Op de buitenplaats met aangebouwde
boerderij Cattenbroeck woonden
eind 19^e eeuw 2 weduwen. Beide
gebouwen worden beschreven,
evenals de beide vrouwen en hun
afstammelingen. Onder enkele van
die afstammelingen ontstonden heel
goede relaties.

Rectificatie

Rectificatie betreffende het artikel over Frits Kat (Seijst 2019-II, p.31 e.v.): Nader onderzoek heeft uitgewezen dat het zeker is dat het muurplastic afgebeeld op pagina 37 nooit op het terrein van de OSG Schoonoord heeft gehangen. Onbekend is waar het dan wel hing.

EEN VEELZIJDIGE 19^e-EEUWSE ARCHITECT: DE UTRECHTER NICOLAAS JOHANNES KAMPERDIJK (1815-1887)

Deel 1

Utrecht,
Administratiegebouw
I van de NS,
Moreelsepark. Dit is
een van de grootste
bouwwerken van
Kamperdijk. De derde
verdieping is in 1879
toegevoegd door
stadsarchitect C.
Vermeijs.

FOTO A.H.C. SCHOLLEN,
COLLECTIE RCE, INV. NR.
2035267

B.H.J.N. Kooij

Architect Nicolaas Johannes Kamperdijk kennen we onder andere van de bouw van de Oude Kerk in Zeist, het concertgebouw in het voormalige Tivolipark in Utrecht en het oude station in Amersfoort. Verder komen we hem tegen bij de restauratie van de Domkerk en de bouw van het Administratiegebouw I van de Nederlandse Spoorwegen (verder: NS. Oorspronkelijk Administratiegebouw: I van de Maatschappij tot Exploitatie van

Staatspoorwegen; deze is in 1938 opgegaan in de NS) in Utrecht. Naast een eerste overzicht met 26 werken door F. van der Heide, dat zij plaatste op stationsweb.nl en op [archiwijzer bij bonas.nl](http://archiwijzer.bonas.nl), is over het leven en het werk van Kamperdijk tot op heden vrijwel niets gepubliceerd. We kunnen constateren dat over Kamperdijk eigenlijk nog niet veel bekend is.^{1#} Enerzijds komt dat omdat zijn archief -voor zover wij nu weten- niet bewaard is gebleven

Seijst
2019
IV-115

Grafkelder van
Nicolaas Johannes
Kamperdijk (overleden
8 februari 1887).
Begraafplaats
Soestbergen, Utrecht,
Grafheuvel van
Zocher, vak HR3, nr.20
(2007).

FOTO B.H.J.N. KOOLJ

en anderzijds omdat aan hem vrijwel geen publicaties zijn gewijd. Kamperdijk publiceerde zelf weinig.

Aan wie Kamperdijk zijn bureau heeft overgedaan, wordt nergens vermeld. De later bekende, ambitieuze leerling en assistent van Kamperdijk, Jacobus van Lokhorst (1844-1906) [voor een overzicht van architecten, etc, waar Kamperdijk een relatie mee had zie Tabel 1][#], heeft het bureau in ieder geval niet overgenomen. Lokhorst was van 1875 tot 1878 namelijk tekenaar-architect bij de Genie en van 1878 tot 1906 rijksbouwkundige voor de gebouwen van Onderwijs. Wij kennen hem onder andere van zijn ontwerp voor de oude tuinbouwschool in Wageningen.²

Was Kamperdijk een echte kerkenbouwer, zoals enkele van zijn tijdgenoten, of legde hij zich meer op andere bouwencategorieën toe? Op deze vraag vinden we in de vier deeltjes van *De Oude Kerk te Zeist* (1974-1978) van H.J. van Eekeren en P. Kuijper[#] geen antwoord [maar zie Tabellen 2 en 3 en hoofdstuk 'Oeuvre Kamperdijk' in Deel 2].

Om op bovengenoemde vragen een antwoord

te vinden, is nieuw onderzoek verricht. De aandacht is vooral uitgegaan naar het leven, de opleiding van Kamperdijk, en naar degenen die van belang waren voor zijn ontwikkeling en carrière. Verder is gepoogd een uitgebreider overzicht van zijn werk op te stellen. De resultaten van het onderzoek geven tevens een antwoord op de vraag van C. Douma in zijn artikel 'Drie historische spoorwegbolwerken langs het Moreelsepark' waarom niet Kamperdijk in 1879 de verdieping op het Administratiegebouw I van de NS heeft gebouwd maar juist stadsarchitect C. Vermeys (1828-1889).³

Geraadpleegd zijn: beeldbank en tekeningenarchief en monumentenregister Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE), beeldbank en tekeningenarchief Gemeentearchief Utrecht, serie *Monumenten in Nederland*.

Moge dit artikel een bijdrage leveren aan de herwaardering van architect Kamperdijk en zijn werken.

[#] Voor de noten, literatuur en tabellen zie slotopmerking op p.121.

WIE WAS KAMPERDIJK?

Nicolaas Johannes Kamperdijk is geboren op 13 maart 1815 te Utrecht als zoon van Hermanus Kamperdijk, gadermeester⁴ van Driebergen, en Gijsberta Wilhelmina de Veer. Een portret van Kamperdijk of groepsfoto waar hij op staat, is tot op heden nog niet gevonden. Daarentegen is tijdens het onderzoek zijn graf recentelijk getraceerd (zie hoofdstuk 'Privé'). Bekend is dat hij werkte en particuliere lessen volgde bij de vooraanstaande Utrechtse architect Christiaan Kramm (1797-1875) in de Kapelstraat. Het talent van de jonge Kamperdijk moet door Kramm herkend zijn, anders had hij hem vast niet aangenomen. Kamperdijk verrichtte in zijn vrije tijd veel tekenoefeningen en deed door zelfstudie de nodige kennis op uit bouwkundeboeken.

Dat hij met de 'Stadsscholen voor Teeken- en Bouwkunde' kennis maakte en deze bezocht, is aannemelijk: Kramm gaf er immers zelf les. Kamperdijk heeft van Kramm ook schilderlessen (aquarel) gekregen. Hij bracht deze verworven schilderkunst daadwerkelijk in de praktijk. Vier fraaie aquarellen in het Utrechts Archief getuigen hiervan. Het gaat om: Het interieur van de Geertekerkerk te Utrecht gezien vanuit het transept (catalogusnr. 37527, gedateerd 1860-1870); Ontwerp voor de voorgevel van de te verbouwen Sociëteit Sic Semper (Trans/hoek Nieuwegracht) te Utrecht (216608,

1865); Het Telegraafgebouw op de hoek van de Westerstraat ... en de Moreelselaan ... te Utrecht (28774, 1867); Het huis Voorzorg aan de Catharijnesingel te Utrecht (31367, 1867).

Kamperdijk werkte in zijn studietijd een periode bij de Utrechtse tuinarchitect Hendrik van Lunteren (1780-1848) en diens zoon Samuel A. van Lunteren (1813-1877) in de Servetstraat in het centrum van Utrecht.⁵ Samuel van Lunteren en Nicolaas Kamperdijk waren vrijwel van dezelfde leeftijd en ontmoetten elkaar in hun studietijd, waarschijnlijk bij de tekenschool. Samuel van Lunteren was naast tuinarchitect ook bouwkundig architect. Van Lunteren woonde aan de Donkere Gaard 4 in het centrum van Utrecht. Zijn huis ontwierp hij zelf in 1842. In de loop der tijd zouden Nicolaas Kamperdijk en Samuel van Lunteren regelmatig samen aan projecten werken. Beide heren konden overigens prachtig tekenen.

PRIVÉ

Kamperdijk trouwde op 9 augustus 1838 op 23-jarige leeftijd met de 22-jarige Francina Alvarez.⁶ Drie van hun kinderen worden genoemd in de *Naamlijst Geborenen, Gehuwden en Overledenen te Utrecht*, te weten: Pieter Cornelis, geboren op 26 januari 1843; Gijsbertha Wilhelmina, geboren op 10 februari in 1846 en Nicolaas Johannes Franciscus, geboren 19

augustus 1847.⁷ Francina (ook genoemd Francisca), geboren op 19 maart 1849, is het vierde kind dat de ouders overleeft. Zes andere kinderen uit het huwelijk overlijden vroegtijdig.⁸ Uit het huwelijk komen totaal dus tien kinderen voort.

Een van de eerste tekenen dat het met de gezondheid van Kamperdijk niet goed gaat, is een advertentie uit 1852 waarin staat: 'Voor de talrijke bewijzen van belangstelling, die ik, gedurende mijne ziekte, zoowel van mijn stadsgenooten als van bekenden buiten deze stad mogt ondervinden, betuig ik mijnen welgemeenden dank. Utrecht 20 Januarij 1852, N.J. Kamperdijk Architect'. Wat precies de oorzaak is, wordt niet duidelijk. Een combinatie van gezinsproblemen, zwakke constitutie en hard werken is niet uitgesloten. Tot het einde van zijn carrière zal zijn gezondheid een rem zijn op zijn activiteiten.

Eind jaren vijftig tot begin jaren zestig van de 19e eeuw moet voor Kamperdijk wederom een crisisperiode zijn geweest. In 1855 moest hij zijn beide ouders en een zuster ten grave dragen.⁹ Terwijl hij het juist heel druk had met zijn werk, overleed kort daarop op 4 december 1858, na een langdurige ziekte, zijn bijna 43-jarige vrouw.¹⁰ Toen stond hij plots alleen voor de opvoeding van vier jonge kinderen. Daarna was het lot hem en zijn kinderen echter goed gezind, want spoedig leerde hij de Voorburgse Hendrina Maria

Mulder (1821-1908) kennen. Met haar trouwde hij op 5 februari 1863; hij is dan 47 en zij 41 jaar.¹¹ Ruim twee jaar later, op 14 oktober 1865, schonk zij hem een kind, Hendrina Maria.¹²

Mede door het wegvallen van zijn vriend Samuel van Lunteren in 1877, zijn slechte gezondheid en het afbouwen van zijn werk, werd de band met Utrecht steeds minder. Uiteindelijk verliet Kamperdijk op 63-jarige leeftijd met zijn gezin

op 23 april 1878 zijn werk- en woonplaats Utrecht om zijn laatste jaren in Voorburg in Wijk A op nummer 118 te slijten.¹³ De wens van zijn tweede vrouw om terug te keren naar haar vertrouwde geboorteplaats -waar zij uiteindelijk na zijn dood nog 21 jaar zou wonen- zal de doorslag hebben gegeven om deze stap te maken. Kamperdijk overleed op 71-jarige leeftijd op 7 februari 1887 te Voorburg. Daar is hij echter niet begraven maar op Utrechtse grond, namelijk op de

algemene begraafplaats Soestbergen aan de Gansstraat, naast nr. 167. Twee grafstenen markeren het familiegraf Kamperdijk. Bij hem liggen begraven Hermanus, dat kan zijn vader zijn maar waarschijnlijk is dat zijn vroeg overleden zoon (14/10/1840-5/9/1856), zijn oudste dochter Gijsbertha Wilhelmina (10/2/1846-10/4/1928) en haar man en hun twee dochters, dus drie generaties Kamperdijk. Tekst op de grafstenen:

Liggend:

GRAFKELDER KAMPERDIJK
G.W. KAMPERDIJK
WED. VAN
C.G.L. KOOLEMANS BEIJNEN
GEB. 10 FEBRUARI 1846
OVERL. 10 APRIL 1928
--
FRANCINA
KOOLEMANS BEIJNEN
GEB. 16 MEI 1872
OVERL. 23 SEPTEMBER 1928
HENDRINA MARIA
KOOLEMANS BEIJNEN
GEB. 25 SEPT. 1875
OVERL. 17 JUNI 1964

Staand:

NO. 20
H. KAMPERDIJK
--
N.J. KAMPERDIJK
GEB. 13 MAART 1815
OVERL. 8 FEBR. 1887
C.G.L.
KOOLEMANS BEIJNEN
GEB. 29 MEI 1818
OVERL. 20 DEC. 1891
GELIEFDE ECHTGENOOT VAN
G.W. KAMPERDIJK

**LEERMEESTER
CHRISTIAAN KRAMM
(1797-1875)**

Kramm, van 1826 tot 1866 directeur van de bouwkundige afdeling van de Utrechtse 'Stadsscholen voor Teeken- en Bouwkunde', was naast architect ook schilder, kunstverzamelaar, decorontwerper en kunstenaarsbiograaf. Dat Kramm bijzonder mooi kon tekenen, toont zijn tekening van de Dom van Utrecht. Deze is opgenomen in het grote overzichtswerk van Carl Friedrich von Wiebeking, *Theoretisch-praktische bürgerliche Baukunde* (1823 e.v.j.). Niet onbelangrijk om te vermelden is dat Kramm tussen 1823 en 1826 opzichterswerk bij de Dom verrichtte onder leiding van architect T.F. Suys (1783-1861).

In 1827, het jaar nadat hij als directeur aan de Utrechtse 'Stadsscholen voor Teeken- en Bouwkunde' was aangesteld, maakte hij een vier maanden durende studiereis naar Engeland. Hij verbleef daar enige tijd bij zijn geëmigreerde oude leermeester, de kunstschilder Pieter Christoffel Wonder (1780-1852).¹⁴ Verrijkt met nieuwe kennis en ideeën keerde hij terug naar Utrecht. Vanaf de jaren dertig van de 19^e eeuw komt de populaire (Engelse) neogotiek meerdere malen in zijn ontwerpen terug. Op de 'Stadsscholen voor Teeken- en Bouwkunde' introduceerde hij in 1834 zelfs 'een nieuw soort oefening': het 'Gotisch

Architectuurtekenen'.¹⁵

In 1838 bouwde hij in Soesterberg een kerkje (H. Carolus Borromeus) in deze stijl. Het éénbeukige en vier traveeën lange kerkje geldt als voorbeeld van de vroegste neogotiek in ons land. Het is in 1952-1953 vervangen door een nieuw exemplaar. In 1841 kwam de r.k. St.-Josephkerk aan de Hamersveldseweg 51 in Leusden tot stand. Een derde kerk van zijn hand, in Enschede, is in 1862 met de grote stadsbrand verloren gegaan.¹⁶ Een ander pregnant voorbeeld van Kramm's ontwerpen is de uitbreiding van de Willem Arntszstichting tussen 1836 en 1842, aan de Agnietenstraat op de hoek van de Lange Nieuwstraat in Utrecht. Naast nieuwbouw heeft Kramm zich ook meerdere keren met restauraties beziggehouden. Bij verschillende van deze restauraties, zoals bij

kasteel Beverweerd te Werkhoven, is ook sprake van enkele nieuwe toevoegingen. Tijdgenoten van Kramm, onder andere de Kamper stadsfabriek [stadsbouwmeester] Nicolaas Plomp, de Amsterdamse stadsarchitect J. Janssen en de eerder genoemde architect Suys, bedienden zich in hun ontwerpen eveneens van de Engelse neogotiek, hoewel in een wat soberdere uitvoering.

Engelse neogotiek is in ons land bekend onder de naam Willem II-gotiek, genoemd naar koning Willem II die regeerde in de periode 1840-1849. Het is een vroeg 19^e-eeuwse bouwstijl die geïnspireerd was op de 'Gothic Revival' in Engeland. Als student had Willem II (1792-1849) aan de Universiteit van Oxford belangstelling gekregen voor deze 'Gothic Revival'. Vanwege zijn belangstelling voor bouwkunst introduceerde hij deze bouwstijl

**Oude Kerk te Zeist
(2008).**

FOTO T. PENDERS,
COLLECTIE RCE, INV. NR.
20413964

rond 1839 bij de verbouwingen en de nieuwbouw van zijn paleis aan de Kneuterdijk in Den Haag. Kenmerkend voor deze stijl is de manier waarop de oorspronkelijk in metselwerk en natuursteen uitgevoerde constructies worden nagebootst in gips en pleisterwerk. De gotische vormen werden slechts decoratief toegepast.

Kramm woonde en werkte in zijn zelfontworpen huis Rusthof* aan de Kapelstraat in Utrecht. Hij overleed op 24 mei 1875, ongehuwd. Opmerkelijk is dat een overzicht van de uitgebreide bibliotheek van zowel Kramm als van Kamperdijk bewaard is gebleven. De beide catalogi, uitgebracht door de Utrechtse boekverkoper J.L. Beijers, bieden voor de toekomst een interessante bron voor onderzoek.¹⁷

* Hiermee worden in beide delen van dit artikel panden aangegeven die inmiddels afgebroken zijn.

CARRIÈRE

Kamperdijk begon zijn loopbaan rond 1840.¹⁸ Hij was toen 25 jaar en deed naast het ontwerpen van gebouwen ook opzichterswerk. In de begintijd van zijn carrière hield hij kantoor in een huurkamer aan de Oude Gracht in Utrecht. Enkele jaren later (1844-1845) liet hij links van de oude Gertrudiskapel aan de Mariahoek een woning annex kantoor bouwen. Deze woning met het karakter van een bijgebouw is echter in de periode 1912-1914

gesloopt toen de kapel werd verlaten en de nieuwe Gertrudiskapel aan het Willemsplantsoen 2 werd betrokken.¹⁹

Kamperdijk was door Kramm secuur opgevoed in de tekenkunst en kende de cultuur van prijsvragen. Deze cultuur was destijds niet alleen op de Utrechtse 'Stadsscholen voor Teeken- en Bouwkunde' aanwezig, maar kwam in de 19^e eeuw veel voor bij tentoonstellingen of nieuwe bouwopgaven. Niet alleen Kramm heeft via deze weg naam gekregen, maar bijvoorbeeld ook de bekende tuinarchitect Leonard Springer. Kamperdijks eerste ingezonden ontwerp tekening was die van de voorgevel van een landhuis voor een tentoonstelling in Amsterdam en dateert uit 1834.²⁰ Een jaar later reageerde hij op de prijsvraag voor de vernieuwing van de Zeister hervormde kerk, de Oude Kerk genaamd, met een ontwerp in de toen moderne Engelse neogotiek. Deze inzending werd, zoals bekend, bekroond. Het is waarschijnlijk zijn tweede ontwerp dat daadwerkelijk is uitgevoerd, na de bouw van de buitenplaats Overduin aan de Dunoweg 2-4 in Oostkapelle in 1839.

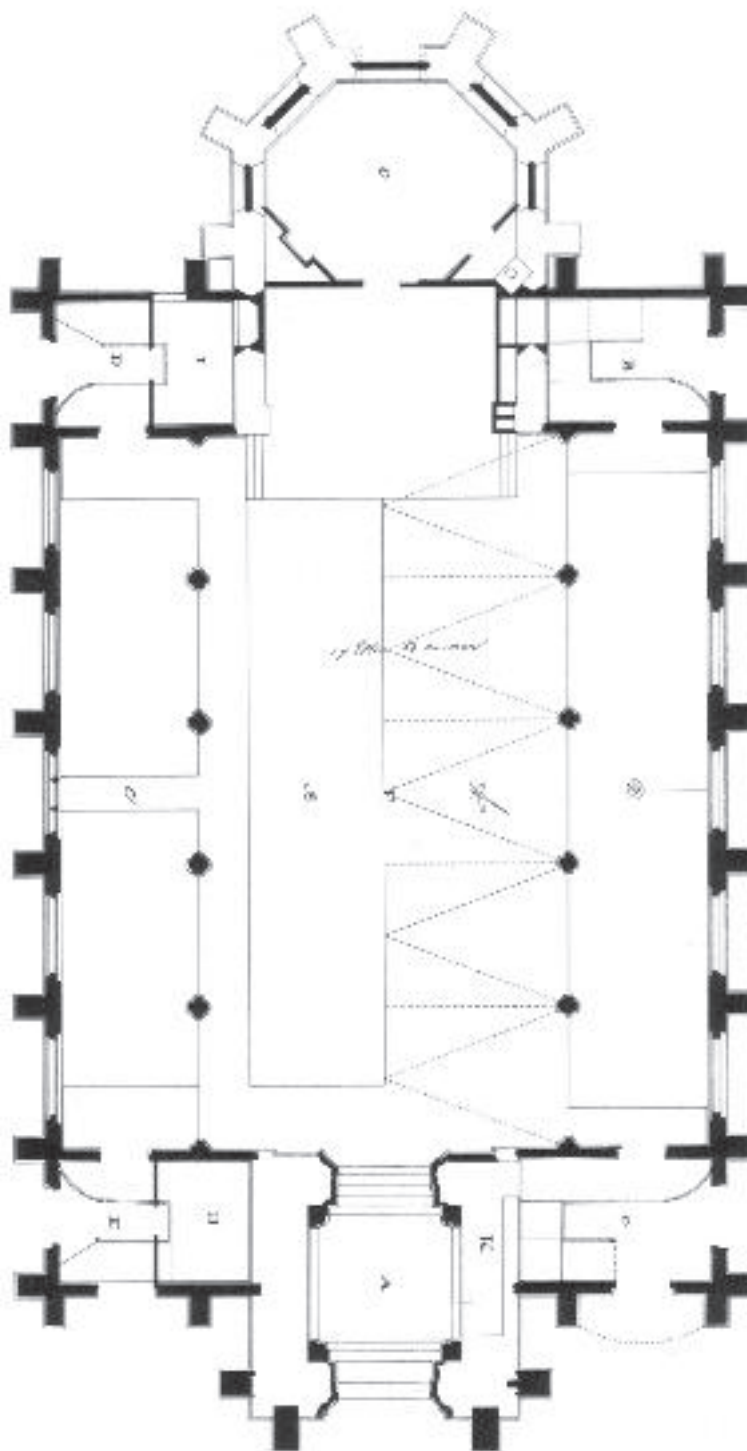
Hoe was het mogelijk dat de 26-jarige architect Kamperdijk destijds de nieuwe Oude Kerk aan de 1e Dorpsstraat nr. 1 in Zeist mocht bouwen? Was het louter zijn eigen verdienste of heeft hij daarbij hulp gehad? Hoe kwam het

dat hij de in zwang zijnde Engelse neogotiek, die hij in zijn ontwerp toepaste, zo goed in de vingers had, terwijl hij waarschijnlijk nog nooit in Engeland was geweest? Het moeten toch de invloed en betrokkenheid van Kramm zijn die spreken uit het ontwerp van zijn leerling. Het is zo goed als zeker dat Kamperdijk kennismaakte met de bovengenoemde populaire bouwstijl via zijn leermeester. Vermoed wordt dat Kramm hem zelfs met het concept voor de Zeister kerk heeft geholpen. Als wij het oeuvre van Kamperdijk overzien, is het opvallend dat de Engelse neogotiek na de bouw van de kerk eigenlijk nergens meer bij zijn bouwwerken terugkomt. Kamperdijk voelde zich sterker vertrouwd met het neoclassicisme en paste deze stijl vrijwel overal toe bij zijn latere werk. De Engelse neogotiek, zoals toegepast bij de Zeister kerk, kan daarom als een experiment worden gezien en bevestigt de invloed van Kramm, die zelf wel verschillende gebouwen in Engelse neogotiek heeft gerealiseerd. Bovendien weten wij immers dat Kramm voor studie in 1827 enige maanden in Engeland was.

In de loop der jaren zou ook Kamperdijk een goede naam opbouwen en opmerkelijke gebouwen realiseren waarvan er nog verschillende bestaan. Kamperdijk blijkt lid te zijn geweest van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs.²¹ In de nadagen van

zijn carrière, in de periode van 1873 tot 1878, was hij gemeenteraadslid in Utrecht. Daarnaast was hij van 1870 tot 1878 lid van de Kamer van Koophandel. Rond zijn 62e levensjaar bouwde hij zijn werk af omdat hij het door ziekte het lichamelijk niet meer aan kon. Aan de vraag om een uitbreiding voor Administratiegebouw I van de NS met een verdieping te ontwerpen kon hij rond 1878 geen vervolg geven. Uiteindelijk is het stadsarchitect C. Vermeys die in 1879 de uitbreiding realiseert.

Deel 2 van dit artikel over architect Kamperdijk volgt in Seijst 2020-I. Het notenapparaat, de literatuurlijst en de 3 tabellen zijn te omvangrijk om in Seijst te kunnen worden opgenomen. Zoals aangegeven zijn zij te vinden op https://www.zhg.nl/images/Downloads/Kamperdijk_noten.pdf, https://www.zhg.nl/images/Downloads/Kamperdijk_literatuur.pdf en https://www.zhg.nl/images/Downloads/Kamperdijk_tabellen.pdf.

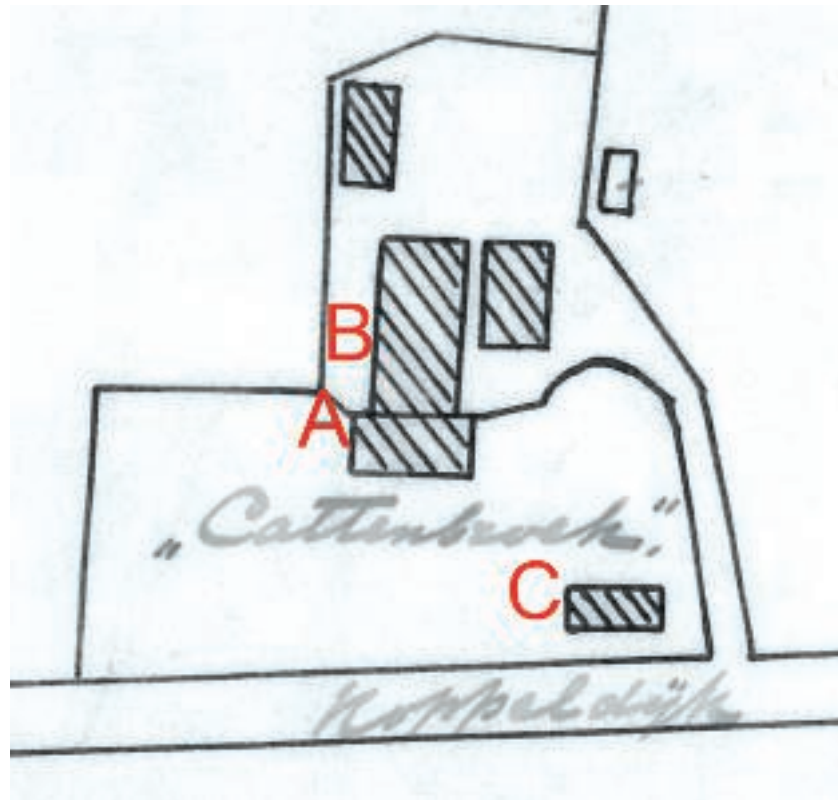

De be kroonde ontwerp tekening (1841) van N.J. Kamperdijk voor de plattegrond van de vernieuwing van de Oude Kerk te Zeist. In zijn oorspronkelijke plan ging hij uit van het behoud van de toren en het koor (beide niet zwart gekleurd). In werkelijkheid is alleen de toren behouden en zijn het oude koor en schip vervangen. Het nieuwe schip moest volgens de tekening 17 ellen (meter) en 50 duimen (cm) breed worden.

COLLECTIE
GEMEENTEARCHIEF ZEIST

De weduwen van Cattenbroeck

A = Huize
Cattenbroeck,
B = boerderij
Cattenbroeck,
C = Koetshuis.
COLLECTIE ZHG

JanHein Heimeel

Toevallig kreeg ik enkele jaren geleden een foto uit 1892 onder ogen die mijn nieuwsgierigheid wekte.

Het betrof een weduwe uit Zeist met dertien kinderen. De weduwe bleek op 'Cattenbroeck' gewoond te hebben, maar zij was daar niet de enige weduwe.

In dit artikel wordt eerst ingegaan op Cattenbroeck, vervolgens op de twee weduwen, hun kinderen en kleinkinderen.

CATTENBROECK

In mei 1885 wordt de buitenplaats Cattenbroeck (Cattenbroeck, Kattenbroeck, e.d.) geveild op verzoek van de erfgenamen van Christiaan J. Burgerhoudt van Waarden (1829-1885), in leven eigenaar van deze buitenplaats.

Het bestaat dan uit een herenhuis met 8 kamers, keuken, kelder en zolder met dienstbodenkamers. Bij het huis horen koetshuis, stal voor 3 paarden, vijver, tuin en moestuin. Aangebouwd achter het herenhuis: een kapitale boerenhofstede met stal voor 20 koeien en 8 paarden. Verder een wagenschuur, een mestschuur, drie hooibergen en percelen bouw- en weiland, een boomgaard en een tuin; tezamen 46 hectare en 88 are.

Het bezit wordt via haar voogd gekocht voor f 76.200 door de minderjarige Coenradina Carolina Theodora de Pesters, vrouwe van Cattenbroeck (1865-1923), die door deze aankoop (een deel) van haar 'eigen' gerecht aan haar bezit toevoegt. Coenradina was de oudste dochter van jhr. mr. Willem Nicolaas de Pesters, heer van Cattenbroeck (1830-1882). In 1845 was na het overlijden van haar overgrootvader jhr. mr. Willem Nicolaas de Pesters (1754-1831) en zijn vrouw, Caroline Jacqueline de Jacoby (1769-1844), een gedeelte van de gronden van Cattenbroeck in vreemde handen geraakt. In Bunnik, waar van oudsher huize de Niënhof de thuisbasis is van de De

Pesters, stond Coenradina, gezien haar grote rijkdom bekend als 'Gouwe Doortje'. Op jonge leeftijd trouwde zij met de burgemeester van Bunnik: Gijsbert Carel Duco Reinout baron van Hardenbroek (1859-1941).

De ambachtsheerlijkheid (ook wel het gerecht) Cattenbroeck, komt al in 1361 in de annalen voor. Achtereenvolgens stammen de heren van Cattenbroeck uit de families Van Kattenbroek, Van den Poule, De Wael en Van Oostrum. In 1682 wordt het mr. J. Pesters. Een zestal (De) Pesters volgen hem op totdat in 1882 bovengenoemde Coenradina Carolina Theodora de Pesters, vrouwe van Cattenbroeck wordt.

DE WEDUWE HENDRIKA VAN ECK-LAGERWEIJ

Als de boerderij in 1885 verkocht wordt staat in het koopcontract

dat Gijsbertus van Eck (1843-1891) nog een huurcontract heeft voor de boerderij tot 1 mei 1891.

Gijsbertus, geboren in Cothen is in 1870 getrouwd Adriana Mazina van Dijk uit Wijk bij Duurstede. Zij sterft echter 6 dagen na de geboorte van hun vierde kind. Gijsbertus hertrouwt in maart 1876 met Hendrika Lagerweij, een weesmeisje uit Werkhoven. Een oom van Gijsbertus was haar toezien voogd.

Eind december wordt het vijfde kind van Gijsbertus geboren. In de volgende jaren worden nog acht kinderen geboren. Als de laatste in oktober 1891 geboren wordt is Gijsbertus al vijf maanden overleden.

Hendrika heeft besloten de boerderij zelf voort te zetten. Op bijgaande foto zien we een trotse boerin die

Weduwe Hendrika van Eck-Lagerweij met haar 13 kinderen (1892).

PARTICULIERE COLLECTIE

haar gezin geheel op orde heeft. De oudste dochter houdt een lijstje in haar hand met een foto van haar vader.

De kinderen worden allen volwassen. Op één dochter na die met een jachttopziener trouwt, komen alle kinderen op een boerderij terecht.

1	Cornelis Franciscus	1870-1926	56j	Landzicht, Linschoten
2	Franciscus	1872-1957	85j	Stoetwegen, Zeist
3	Aart	1873-1950	77j	Mariahoeve, Lage Weide
4	Adriana	1875-1952	77j	Hilverzicht, Loosdrecht
5	Nicolaas	1876-1946	70j	Goedenburg, Vleuten/de Meern
6	Gijsbertus	1878-1946	68j	De Zemelen, Cothen
7	Anton	1880-1926	46j	Aleida's Hoeve, Oudenrijn
8	Anthonia Hendrika	1883-1935	52j	De Ahof, Nijkerk
9	Aaltje	1884-1974	90j	-
10	Willem	1886-1951	65j	Cattenbroeck, Zeist
11	Rijk	1888-1944	56j	De Brakel, Zeist/Bunnik
12	Jannigje	1890-1975	84j	De Voorst, De Bilt
13	Gijsberta Hendrika	1891-1967	75j	Kruiershoeve, Driebergen

Rond 1905 zien we ook kleinkinderen van de weduwe op de Zeister boerderijen 'De Hoef' en 'Stoetwegen'. Na de Tweede Wereldoorlog zijn er ook Van Ecks op 'Nieuw-Griffensteijn', 'Nieuw-Cattenbroeck' en 'Binnenhof' in Den Dolder. Hendrika wordt 86 jaar oud en krijgt 65 kleinkinderen en 200 achterkleinkinderen.

DE WEDUWE MARIA CORNELIA DE MONTÉ VER LOREN-SPENGLER

In het herenhuis dat tegen de boerderij aangebouwd is woont vanaf eind 1890 ook een weduwe, mevrouw Maria Cornelia de Monté ver Loren-Spengler.

Wie is zij? Haar echtgenoot, mr. Johan Philip ver Loren van Themaat

wordt in maart 1831 in Utrecht geboren. Hij overlijdt in 1890. Ook diens vader was in Utrecht geboren. Zijn voorouders kwamen uit Hoorn waar zij een belangrijke rol hadden gespeeld.

In 1867 krijgt Johan Philip toestemming de achternaam van zijn moeder, De Monté, voor de zijne te plaatsen. Hiermee ontstaat de familietak: De Monté ver Loren. Samen met zijn vrouw, Maria Cornelia Spengler (1835-1899), met wie hij in 1857 getrouwd is, krijgt hij zes kinderen.

Enkele maanden na het overlijden van Johan Philip verhuist zijn vrouw met alle zes kinderen op 22 oktober 1890 van Utrecht naar huize Cattenbroeck aan de Koppeldijk

22 (later Koppelweg en thans de Godfried van Seijstlaan) in Zeist. Zij woont daar tot haar overlijden op 11 april 1899.

De familie De Monté ver Loren was in de 19e eeuw geparenteerd aan de families Labouchere, IJssel de Schepper, Spengler, en Verloren van Themaat; namen die we in de genealogie van de De Pesters ook tegenkomen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat, toen Maria Cornelia de Monté ver Loren-Spengler na de dood van haar echtgenoot in 1891 kleiner wilde gaan wonen, zij Utrecht verlaat en juist huize Cattenbroeck huurt om daar met haar zes kinderen, in leeftijd 17 tot 31 jaar, te gaan wonen.

1	Lucretia Catharine Cornelia	1858-1926	67 jaar
2	Frederik Herman	1861-1925	63 jaar
3	Johanna Philippina	1863-1953	90 jaar
4	Johan Willem Diederic Ernst Lodewijk	1865-1952	87 jaar
5	Eleonora Cecilia	1872-1959	87 jaar
6	Johanna Maria	1873-1964	91 jaar

Na het overlijden van de weduwe De Monté ver Loren-Spengler wordt het huurcontract ontbonden. De meisjes verhuizen alle vier naar Den Haag waar hun broer Fredrik Herman al in 1893 naar

toe is gegaan. Eleonora trouwt met Cornelis Rippert van Lelyveld (1864-1953), zij krijgen 3 zonen en 2 kleinkinderen. De andere zussen, Lucretia, Johanna en Maria blijven ongetrouwd. Ze hebben geen beroep

en rentenieren vermoedelijk van hun erfdeel. Midden jaren 20 keren zij terug naar Zeist, eerst in een huis aan de Amersfoortseweg 16, later in een huis aan de Fransen van de Puttelaan 24 (nadien vernummerd naar 32). Ook Eleanora verhuist na de dood van haar echtgenoot in maart 1953 weer naar Zeist en trekt in bij haar zusters op de Fransen van der Puttelaan. Eleonora overlijdt in mei 1959 en wordt in Zeist begraven in één graf met haar man en oudste zoon.

Huize Cattenbroeck
(eerste helft 20^e
eeuw).

COLLECTIE ZHG

**Johan Philip de Monté
ver Loren met zijn
vier oudste kinderen
(omstreeks 1890).**

COLLECTIE ZHG

Frederik Herman wordt na een studie in Delft ambtenaar op het ministerie van Waterstaat en trouwt in 1907 met de veel jongere Willemina M.G. Willeumier (1879-1945). In 1909 wordt hij kamerlid voor de ARP. Opmerkelijk is het dat hij in 1918 het ministerschap van Financiën weigert. Hij was ridder in zowel de Orde van Oranje-Nassau als in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

De tweede zoon Willem studeert in

1890 in Utrecht en verhuist op 29 november van dat jaar naar Utrecht.

**WILLEM DE MONTÉ VER
LOREN EN CORNELIS
FRANCISCUS VAN ECK,
DE ZONEN**

Na het behalen van zijn kandidaats stopt Willem met zijn studie en gaat in maart 1894 in Zeist wonen in een groot huurhuis aan de Krullelaan 27 (thans 28). Op 18 juni 1900 huwt hij Judith IJssel de Schepper (1869-

1942). Zij blijven hun leven lang in hetzelfde huis wonen, al wordt dit in 1908 gekocht en samengevoegd met het huis ernaast. Hun enige zoon, Johan Philip, wordt op 24 juni 1901 geboren in dit huis. Willem heeft in 1903 samen met een vriend, mr. J.H. Caspers, de Nederlandsche Hypotheek- en Pandbriefbank in Utrecht opgericht. Hij blijft tot 1920 directeur bij deze firma. Hierna wordt hij secretaris-rentmeester van de Fundatie van de Vrijvrouwe van

Renswoude tot 1933. In 1903 is hij ook commissaris geworden bij een zuivelfabriek in Olst, een bedrijf van een oudoom IJssel de Schepper. Later volgen nog enkele andere commissariaten. Een broer van zijn vader, Johan Philip de Monté ver Loren, is mr. Gerard Johan ver Loren van Themaat (1808-1890). Als deze overlijdt, besluit zijn tweede vrouw, jvr. Elizabeth Johanna Caroline de Pesters (1842-1919), een tante van de eerdergenoemde Coenradina Carolina Theodora de Pesters, dat zij het beheer van haar boerderijen gedeeltelijk in handen legt van haar neef Willem de Monté ver Loren. Het is niet verwonderlijk dat toen hij in 1898 voor één van haar boerderijen een nieuwe pachter zocht, hij uitkwam bij Cornelis Franciscus van Eck, zijn voormalige buurjongen op Cattenbroeck. De betreffende boerderij was hoeve 'Landzicht' in Linschoten. Bij het overlijden van zijn tante Elisabeth

legateerde zij drie boerderijen aan Willem. Deze koopt later zelf nog een vierde.

De andere boerderijen zijn 'Ruimzicht' (ook in Linschoten) en 'Voorzorg' en 'Wildenburg' in Harmelen. Er ontstaat een goede band tussen de pachters en hun landheer. Dat de pacht verlaagd

wordt in moeilijke tijden en dat benodigde investeringen altijd gedaan worden zal hier ongetwijfeld wel aan bijgedragen hebben. De grote waardering van de pachters is ook af te leiden uit een bewaard gebleven gedicht in een fotoalbum dat hij van zijn pachters ontving bij zijn 80e verjaardag in 1946.

Willem de Monté ver Loren (rond 1900).

COLLECTIE ZHG

Cornelis F. van Eck (jaar onbekend).

PARTICULIERE COLLECTIE

Seijst
2019
IV-127

Hooggeachte Landheer,

Op de dag ter herinnering
Uwer tachtigste verjaring.

Bieden alle pachters te saam,
Bescheiden deze album aan.

Maarin U ziet, elk onderscheiden,
Foto's van elk der boerderijen.

Maarop al met jaren in't verleden,
Uw pachters woonden, gelukkig en tevreden.

Wilt aanvaarden dit als kleine blijk,
Van ons aller groote erkentelykheid.

de Pachters.

5 December 1946

Cornelis Franciscus van Eck was de oudste (stief)zoon van de weduwe van Eck-Lagerweij. Het is niet bekend waarom niet hij maar het 10^e kind, de 16 jaar jongere Willem van Eck de pacht van Cattenbroeck overnam van zijn moeder. Vermoedelijk was het leeftijdsverschil van slechts 15 jaar tussen Hendrika en Cornelis hiervoor de reden. Zij was nog veel te jong om de boerderij te verlaten. Cornelis trouwt in 1899 met MARRIGJE BOS (1876-1919). Zij krijgen negen kinderen.

1.	Gijsbertus	1900-1979
2.	Annijje	1903-1977
3.	Jan	1904-1958
4.	Cornelis Franciscus	1905-1979
5.	Adriana Mazina Annigje	1907-1964
6.	Franciscus	1909-1986
7.	Willem Johan	1911-1943
8.	Aart	1914-1999
9.	Marrigje	1916-1998

Alle kinderen worden te Linschoten geboren. Cornelis en MARRIGJE krijgen 29 kleinkinderen. Jan neemt in 1934 het roer over op hoeve 'Landzicht'. Zijn broer Cornelis Franciscus boert eerst op een andere boerderij in Linschoten en gaat in 1946 naar boerderij 'Binnenhof' in Den Dolder.

MARRIGJE BOS
(jaar onbekend).

PARTICULIERE COLLECTIE

AART VAN ECK EN JOHAN PHILIP DE MONTÉ VER LOREN, DE KLEINZONEN

Willem de Monté ver Loren overlijdt in 1952 op 85-jarige leeftijd. Zijn vrouw Judith is al in 1942 overleden. Uit de afscheidswaarden bij de begrafenis van Willem blijkt opnieuw dat er sprake is van respect en vriendschap tussen pachters en pachtheer. Hun enige zoon Johan Philip erft de vier boerderijen.

De goede relaties tussen pachter en pachtheer blijven. In 1958 stopt Jan van Eck op 'Landzicht'. Op korte afstand van de boerderij laat hij een

Seijst
2019
IV-129

**Hoeve Landzicht,
Linschoten (rond
1955).**

PARTICULIERE COLLECTIE

nieuwe kleine boerderij bouwen die hij uit waardering voor de pachtheer, 'Philipshoeve' noemt. De jongere broer van Jan, Aart volgt hem op als pachter. Op een foto uit circa 1957 zien we de bij 'Landzicht' betrokken kleinzonen van de twee weduwes samen.

Johan Philip, die in Utrecht rechten heeft gestudeerd en daar ook is gepromoveerd, was van 1930 tot 1942 secretaris van de Hoge Raad van Adel. Daarna werd hij hoogleraar in het Oud-vaderlandsch recht aan dezelfde Universiteit. Al in 1932 is hij verkozen tot hoogheemraad van

het Groot-Waterschap van Woerden. Vervolgens werd hij in 1942 gekozen tot dijkgraaf van dat waterschap. Hij blijft dat tot zijn 70e verjaardag.

Hij sterft in 1974 in het huis aan de Krullelaan. Hij heeft altijd in Zeist gewoond, ook in de jaren dat hij in Den Haag werkte. Samen met zijn ouders ligt hij in een familiegraf op de algemene begraafplaats van Zeist. Het geslacht De Monté ver Loren sterft dus na drie generaties uit.

Bij het overlijden van Johan Philip de Monté ver Loren in 1974 legateert deze zijn drie boerderijen aan de pachters of hun opvolgers.

De vierde boerderij was al eerder verkocht bij gebrek aan een opvolger bij de pachter. Voor hoeve 'Landzicht' was oudste zoon Kees de gelukkige. Zijn ouders gaan wonen op een huisje dat naast de boerderij gebouwd wordt. In 2013 is het de oudste dochter van Kees die met haar man het roer overneemt. Zij laten een nieuw stal bouwen en moderniseren de bedrijfsvoering. Zij is de vierde generatie Van Eck. Haar aanwezigheid op 'Landzicht' is nog altijd het gevolg van het feit dat de weduwes Van Eck-Lagerweij en De Monté ver Loren-Spengler in

de jaren 90 van de 19e eeuw samen op Cattenbroeck in Zeist woonden.

NASCHRIFT

Boerderij en Huize Cattenbroeck zijn in 1947 helaas afgebrand. Het vee en de inboedel konden gered worden maar er heeft ter plaatse nooit herbouw plaatsgevonden. Wel werd er in 1956 een serviceflat gebouwd. Thans is het een regulier appartementengebouw. Naast boerderij De Brakel, op de grens

met Bunnik, is boerderij Nieuw Cattenbroeck verzezen. Op deze beide boerderijen zwaaien nog steeds afstammelingen van de weduwe Van Eck van Cattenbroeck de scepter.

**Johan Philip (midden)
en Aart (rechtsachter),
2 kleinzonen van de
weduwen (rond 1957).**

COLLECTIE AUTEUR

Zeister schrijvers

Margaretha Anna Maria Renes-Boldingh (Ameland 1891- Utrecht 1968)

**Margaretha Anna
Maria Renes-Boldingh
(jaartal onbekend).**

BRON: STOFOMSLAG VAN

HET OUDE POSTHUIS

(WAGENINGEN 1953)

Margreet Wagenaar-Fischer

'Ik begrijp het niet, dat ik behalve auteur toch ook huisvrouw en moeder ben, nu ook al grootmoeder. Hoe groot moet de kracht van Gods geest zijn, dat hij een zwak en zondig mens dit alles mogelijk maakt.' Dit schrijft Greet Renes-Boldingh over haar levensloop in de historischekrant van 'Amelander historie' [*de overige citaten komen uit dezelfde bron, tenzij anders aangegeven*]. Zij heeft inderdaad veel gepubliceerd, tenminste 22 streekromans,

meer dan 35 kinder- en jeugdboeken, minstens 14 stichtelijke werken en nog andere moeilijker te rubriceren uitgaven waaronder artikelen over de historie van Zeist in de Nieuwe Zeister Courant. Wat zij niet eens noemt is dat zij, behalve huisvrouw en schrijfster, ook nog onderwijzeres was en later veel rondleidingen gaf op het Broeder- en Zusterplein van de Evangelische Broedergemeente in Zeist.

Greet Boldingh werd geboren in Nes op Ameland als oudste in een gezin met drie meisjes. Haar vader was huisarts. Toen zij acht jaar was verhuisden zij naar Schellinkhout, vlak bij Hoorn. Haar vader overleed al in 1902. 'Mijn moeder trekt met drie kleine meisjes, geringe financiën en een zak vol verdriet naar Apeldoorn, vanwege de goede onderwijsgelegenheden daar', schrijft Greet Boldingh in haar 'levensloop'. Zij denkt dat het Gods wil was dat zij daar ging wonen, uitgerekend naast de schrijfster Wilma Vermaat (1873-1967) die grote invloed zou hebben op de religieuze ontwikkeling van haar buurmeisje. 't Is onbegrijpelijk hoeveel genade God mij in die tijd heeft bewezen, door Zich zo aan mij te openbaren, dat ik Hem in Zijn Woord volkomen accepteren kon.' Greet gaat in Apeldoorn naar de Normaalschool (nu: pabo) en gaat daarna les geven op een openbare school in Elspeet waar ze haar hoofdakte haalt. Later geeft ze les op een hervormde school in Noordwijk aan Zee en vanaf 1916 in Zeist op de hervormde school aan de Weeshuislaan. Vanaf 25 oktober 1916 woont zij in Zeist. Zij trouwt in 1927 met Jan Renes, een acht jaar jongere collega. Zij kregen twee zoons. Mevrouw Renes had in 1927 ontslag genomen als onderwijzeres, maar omdat één inkomen amper toereikend was voor een huishouden met jonge kinderen begon zij te schrijven om wat bij te verdienen. 'In Zeist ben ik

begonnen te schrijven, schetsen uit mijn kinderjaren, die opgenomen werden in "Stemmen des tijds" [calvinistisch tijdschrift] wat toen voor een beginneling heel wat betekende. Deze schetsen zijn later door de firma Callenbach gebundeld en als mijn eerste boek verschenen.'

In dienst van de zending vertrekken ze in 1930 naar Sumatra, waar Jan Renes benoemd is tot leraar aan de zending-mulo. Hier schreef zij haar eerste roman, *Bandjir*. De eerste regels van het boek zijn als volgt: 'Nu staat de maan vol en groot en levend boven het Batakse land en zendt uit haar glanzende stilte heirlegers van mysterieus-prikkelende stralen naar de

aardebewoners.' De roman gaat over het verboden huwelijk van een niet-christelijke Batakjongen met een christelijk Batakmeisje. Uiteindelijk wint het christendom het. Het boek zou je nu misschien beschouwen als een gedateerd romannetje met een goede afloop maar het is goed en spannend geschreven met mooie natuurbeschrijvingen.

Door de economische crisis van de jaren dertig vallen er ontslagen en Jan Renes wordt overgeplaatst naar een andere mulo in Padang waar hij zich opnieuw moet inwerken. Hij kan ook niet goed tegen de hitte. Tot hun spijt wordt Jan Renes na hun verlof in 1938 afgekeurd voor werk in de tropen. Achteraf blijkt dat een

Het graf van mw. Renes op de Godsakker van de Evangelische Broedergemeente. Tekst op de steen: Margareta Anna | Maria Renes | - Boldingh | geboren 20 december 1891 | te Nes/Ameland | overleden 28 december 1968 | te Utrecht | Welzalig de mens, wiens sterkte in U is Ps. 84:6.

FOTO MARGREET WAGENAAR

geluk want de oorlog in Nederland is volgens mevrouw Renes voor hen gemakkelijker dan het leven in Nederlands-Indië in die tijd geweest zou zijn.

Jan Renes treedt in 1939 toe tot de Evangelische Broedergemeente en ze kunnen op het Zusterplein een huis krijgen. In de oorlog schrijft mevrouw Renes wel maar er is geen mogelijkheid om een boek te publiceren. Het boek dat zij in de oorlog heeft geschreven kan meteen na de oorlog verschijnen omdat de uitgevers in de oorlog contact bleven houden met hun auteurs. 'Volgens Gods ondoorgrondelijk raadsbesluit zou echter onze zwaarste tijd nog komen. In de hete droge zomer van 1947 moesten we Hem onze lieve, begaafde jongste zoon afstaan, tengevolge van een ongeluk bij het zwemmen.' Ondanks deze vreselijke gebeurtenis lukt het mevrouw Renes om het werk te doen 'dat God de Heer van mij verwachtte'. Zij krijgt van uitgeverij Callenbach het verzoek om een Bijbel voor de jeugd te schrijven met, zoals ze zelf schrijft, 'het oog op het asfaltpubliek der steden, dat geestelijk leeft van de afval van onze beschaving.'

Daarnaast schreef zij een Broedergemeenteroman: *Het oude Posthuis*. In deze roman wordt het leven van de leden van Broedergemeente beschreven, de speciale kerkdiensten, de kleding, de hechte gemeenschap. De leden van de Broedergemeente staan altijd

klaar voor elkaar maar tegelijkertijd is de sociale controle groot. In het boek overlijdt een meisje en haar moeder en vooral haar broer hebben het daar moeilijk mee. De jongen wil nergens meer aan meedoen en sluit zich helemaal af. Dit deel van het boek is waarschijnlijk min of meer autobiografisch want in haar 'levensloop' vertelt ze dat haar oudste zoon extreem leed onder het verlies van zijn broer.

Ondanks haar grote oeuvre hoort Margaretha Anna Maria Renes-Boldingh tot de vergeten schrijfsters. Na 1985 zijn er geen herdrukken meer verschenen. Zij was in haar tijd een populaire schrijfster maar ook toen waren de recensies niet altijd lovend. De stukken over de geschiedenis van Zeist die zij op latere leeftijd schreef, werden door de Van de Poll Stichting (nu: ZHG) gestopt wegens te geringe kwaliteit.

Gelukkig is zij op internet nog te vinden. Haar boek *Het oude Posthuis* is onmisbaar voor iedereen die meer wil weten over de Evangelische Broedergemeente.

Personalia

- 1891 Geboren 20 december in Nes op Ameland.
- 1899 Verhuizing naar Schellinkhout (NH).
- 1902 Vader overlijdt, moeder en dochters verhuizen naar Apeldoorn.
- 1910-1916 Greet gaat vier jaar les geven op de openbare school

in Elspeet en daarna op de hervormde school in Noordwijk aan Zee.

- 1916-1927 Greet geeft les op de hervormde school in Zeist.
- 1927 Huwelijk met Jan Renes.
- 1928-1929 Geboorte zoons: Kors Dirk 1928 en Jan Willem 1929.
- 1930-1936 Naar de Bataklanden van Sumatra.
- 1936 Opnieuw vestiging in Zeist.
- 1939 Jan Renes treedt toe tot de Evangelische Broedergemeente en het gezin verhuist naar het Zusterplein.
- 1947 Jongste zoon Jan Willem sterft door een ongeluk bij het zwemmen.
- 1968 Overlijden Greet Renes-Boldingh op 28 december in Utrecht. Begraven op de Godsakker van de Evangelische Broedergemeente in Zeist, vak west, rij 3, graf 10, nummer 1359.

Literatuur

- * resources.huygens.knaw.nl/vrouwenlexicon/lemmata/data/Boldingh.
- * www.biografischportaal.nl/persoon/63626827.
- * <https://www.amelanderhistorie.nl/news/schrijfster-margaretha-anna-maria-renes-boldingh-van-ameland1/>.
- * https://www.dbnl.org/tekst/coil001lexi01_01/vdj00821.php.

Uit de collectie

Een groot huldeblijk voor Frits van de Poll

Het grootste herinneringsbord.

Karen Veenland-Heineman

De Zeistenaar jhr. Frederik (Frits) van de Poll (1860-1937) kreeg een huldeblijk toen hij 70 jaar werd. In onze collectie wordt een groot, in rood leer gebonden, album bewaard met op het omslag in goud: 1860 -

17 MAART - 1930. Op het titelblad, versierd met fabeldieren, een lier en tambour-maitrestok, staat in gekalligrafeerde letters:
'Aan Jhr. Mr. F. van de Poll - Ter herinnering aan zijn 70sten verjaardag

ter begeleiding van het huldeblijk aangeboden door de Nederlandsche Federatie van Harmonie- en Fanfare Gezelschappen.'

Op de volgende bladzijde van het

Seijst
2019
IV-135

Het bord met citaat van Guido Gezelle: 'Komt uit met al wat geestig is met trompen en schalmeien / omdat 't vandage feestdag is en nu geen tijd van schreien / 't is jubilé, 't is jubilé, van tirelirelé!' (uit: Tafelliedeken, 1864).

Het bord met citaat van Joost van den Vondel: 'Hier blazen schuiftrompet en kromme en rechte fluit / Orlandoos grooten geest ter heerenvenstern uit' (uit: Inwydinge van 't stadthuis t'Amsterdam, 1655).

album zijn *Foto's van het aangeboden huldeblijk* afgebeeld. De rest van het album is gevuld met de namen van de schenkers. Tot zover de beschrijving van dit unieke boek.

Dé grote verrassing is het geschenk zelf, dat ook in onze collectie bewaard wordt. Het is een set van drie prachtige Delfts blauwe borden van uitzonderlijke kwaliteit en groot formaat, speciaal vervaardigd voor de 70-jarige Frits van de Poll door De Porceleyne Fles te Delft. Het grootste bord (diameter 50 cm) laat in het midden een mand met bloemen zien, de rand is versierd met cartouches met afbeeldingen van instrumenten, het familiehuis Beek en Royen, het familiewapen en het rijkswapen (Nederlandse Leeuw). Teksten bestaan uit zijn naam, de jaartallen 1860 en 1930, zijn geboortedatum 17 maart en

de naam van de schenker *Van de Nederlandsche Federatie van Harmonie- & Fanfare Gezelschappen*. Bij de twee andere borden (diameter 40 cm) wordt de rand ook ingenomen door cartouches met het familiewapen, het rijkswapen en florale motieven. In het midden zijn muziekinstrumenten afgebeeld, die door een strik bijeen worden gehouden. Toepasselijke citaten over muziek, ontleend aan Guido Gezelle en Joost van den Vondel, completeren het geheel. Verder worden bovenaan de naam van de jubilaris en onderaan zijn geboortjaar 1860, zijn geboortedatum 17 maart en 1930 vermeld.

Achterop elk bord staat het logo van De Porceleyne Fles en de jaarcodes AZ (= 1930) en is een etiket geplakt, dat vermeldt dat de borden zijn

geschonken door 'Jkvr. Van de Poll op 25 juni 1951 aan de **Jhr.** Van de Poll-Stichting.¹

Waarom kreeg Frits van de Poll dit unieke geschenk? Landelijk heeft hij een belangrijke rol gespeeld als oprichter in 1910 en voorzitter van de Nederlandsche Federatie van Harmonie- en Fanfare Gezelschappen. Die functie bekleedde hij 25 jaar. De Federatie organiseerde voor de aangesloten muziekgezelschappen concoursen met het doel het niveau te verhogen. In Zeist zijn diverse grote concoursen gehouden.

Frits speelde zelf cello en klarinet. Vanaf de oprichting van het Zeister Harmonie Muziekgezelschap in 1882 (sinds 1907 'Koninklijk') speelde hij mee als klarinettist. In

1892 werd hij voorzitter van het (K.)Z.H.M., een functie die hij tot zijn dood bekleed heeft. Ook was hij sedert 1892 penningmeester en vanaf 1905 voorzitter van de Maatschappij ter Bevordering der Toonkunst, afd. Zeist. Daarnaast was hij voorzitter en vanaf 1896 erevoorzitter van het Zeister Mannenkoor, dat uit 1892 stamt.

Het prachtige geschenk maakt duidelijk dat in het leven van Frits van de Poll muziek een zeer belangrijke rol heeft gespeeld en dat hij veel heeft betekend voor amateurmuzikanten, zowel in Zeist als op landelijk niveau.

Op zijn begrafenis speelde het K.Z.H.M. treurmuziek.

Noot

1. [Woord vet gedrukt door de auteur].

De officiële stichtingsdatum is 24 september 1951 en de definitieve naam: Van de Pollstichting (nu: ZHG). De borden moeten behoren tot de oudste collectieonderdelen van de Stichting, geschonken nog voor de officiële oprichting.

Detail achterzijde van een bord.

Van het bestuur

De spreker van de Van de Poll-lezing, Saskia van Dokkum, Utrechts Landschap en de coördinator van de Commissie Lezingen en Excursies, Peter van Buuren.

FOTO FLORAN VAN POECKE

Bestuur

Op de bestuursvergadering van 9 september 2019 is de heer Leo A. Baauw benoemd tot bestuurslid van het Zeister Historisch Genootschap (ZHG). Leo is geboren en getogen in Zeist en sinds enige tijd ook 'gastheer' van de ZHG Tafel (zie hieronder) op dinsdagmorgen in het gemeentehuis. In zijn werkzame leven was Leo orthopedagoog en hij is 32 jaar organist/cantor van de Evangelische Broedergemeente in Zeist geweest. We zijn blij met zijn

bestuurslidmaatschap en zien uit naar een goede samenwerking.

Dinsdagmorgen openstelling

De leden van de commissie Archief en Collecties hebben vele jaren op de dinsdagmorgen klaar gestaan om vragen te beantwoorden, geschenken in ontvangst te nemen en archiefwerkzaamheden (o.a. voor het knipselarchief) te verrichten. Met de verhuizing naar het gemeentehuis, is het werkerrein

van deze commissie veranderd. Het grootste deel van het archief is in bruikleen bij het gemeentearchief ondergebracht en dat is daar nu verantwoordelijk voor.

Wat gebleven is dat u welkom bent met uw vragen en geschenken. We hebben een nieuwe naam bedacht voor deze activiteit: **ZHG Tafel**. Wanneer u ooit een keer geweest bent op dinsdagmorgen dan weet u wat dat inhoudt. De bestuursleden Willem de Bruin en Leo Baauw

positieve reacties die we mochten ontvangen op het huidige nummer heeft ons goed gedaan en we hopen op deze voet door te gaan..

Varia

Op 24 oktober 2019 excursie naar Abrona/Sterrenberg

Op 28 oktober is het laatste Historische Café van 2019, om 17.00 uur op 28 oktober 2019 in Figi. Spreker is mw. Fleur de Beaufort over de geschiedenis van haar familie en in het bijzonder van Molenbosch.

Op zaterdag 2 november 2019 van 12-14 uur onze jaarlijkse Sale.

Op 9 december is er de première van een film (docudrama) van Kees Linnenbank over de Langbroeker Wetering in Figi, aanvang 20.00 uur. Het ZHG faciliteert deze filmvoorstelling.

Op de dinsdagmorgen is de ZHG Tafel in het Historisch Informatiepunt een prachtige plek om veel te leren over de geschiedenis van Zeist. Welkom van 10-12 uur.

Ten slotte

U kunt uw vragen, opmerkingen, suggesties via de e-mail stellen: info@zhg.nl of telefonisch: 030-6956311

Namens het bestuur,
Flora de Vrijer, voorzitter

